

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v
inozemstvu 40.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

**Telefon uredništva
štev. 312.**

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja uvrščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UUJ ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

Kooperacija vseh učiteljskih gospodarskih podjetij v državi.

»Čas je, da stopijo predstavniki vseh
financijsko-ekonomsko-kulturnih usta-
nov našega učiteljstva v kraljevini v
oži stik in najdejo bazo za vzajemno
in solidno skupno delo v splošnem in-
teresu kulturnega in prosvetnega na-
predka našega stanu in naroda.«

»Učiteljska Zadruga«, glasnik učiteljske
zadruga A. D. v Beogradu,
broj 1.

»Učiteljsko Zadrugo«, glasnik učiteljske
zadruga A. D. v Beogradu, ki je
sedaj pričel izhajati, imenujemo lahko
prvi naš **stanovski gospodarski list**. Kakš-
na mu bo usoda, v tem je težko danes
govoriti; gotovo pa je, če bo dobro vo-
den, da postane lahko skupno glasilo sin-
dikata vseh učiteljskih gospodarskih
podjetij v državi.

V tem pogledu bi ga pozdravljali!

Učiteljska gospodarska podjetja pa
na drugi strani ne smejo pozabljati, da
so izrasla edino iz moralne opore, ki so
jo prejeli iz vrst organiziranega učiteljs-
tva in da je njih glavna naloga širje-
nje samega sebe in gospodarska krepi-
tev stanu, od katerega žive. V tem oziru
moramo smatrati stanovske organizacije
za ventilatorje zdravih razmer pri gos-
podarskih podjetjih.

Kal pa, ki jo nosi list v tem pogledu,
smatramo za nezdravo jedro, dasi smo
odločno za popolno razčiščenje vsake ta-
ke zadeve in proti temu, da bi se delala
tudi najmanjša krivica celoti ali po-
dincu.

Ne bi tega omenjali — mimogrede —
da bi nam ne bila odkrito krepka gos-
podarska osamosvojitve našega stanu tako
pri srcu.

Glavna smer 1. in 2. štev. »Učiteljske
zadruga« je dobra in na to hočemo
opozoriti tudi našo javnost in predstavnike
naših gospodarskih podjetij, da se
jo oprimejo.

Podana je nekako v sledečih bese-
dah, ki jih citiramo iz »Zadruga«:

»Pred našimi očmi vidimo, kako de-
narni zavodi raznih profesij in raznih
stremljenj vzajemno kooperirajo medse-
boj v mnogih finančnih in kulturnih za-
devah. Vidimo, kako se ustanavlja sindi-
kat bank s 7% temeljem, in pri tem so-
delujejo vsi glavni zavodi v državi. Ne

potrebujemo samo zvez, resolucij, be-
sed, zdravic, ampak več delovnih, tudi
gospodarskih zvez.

Zakaj bi knjiga, tiskana v Ljubljani
ali Zagrebu bila tako redka na književ-
nem trgu v Beogradu. Novem Sadu,
Skoplju in drugje? Komur je znana zgo-
dovina trgovine, ta ve, koliko usluge je
napravila človeštvu trgovina; smelo
osvoječa si zemljo in morje, raznoseča
in donoseča blago, razširjajoča kultura,
upoznavajoča in zbližujoča ljudi in na-
rode. Smelost mnogobrojnih delavcev
na tem polju je enaka smelosti vojsko-
vodji.

Mi imamo v naši državi mnogo učiteljskih
ekonomskih in kulturnih ustanov in ustanavljajo se še nove. Nekateri
od teh imajo svoje denarne oddelke in
zavode (Učiteljska Zadruga A. D. v Beogradu,
Učit. hranilnica in posojilnica v Ljubljani),
ustanavljajo se knjižarne in tiskarne (Učit.
zadruga v Beogradu, »Zavičaj« učit. d. d. v Skoplju),
drugje že obstojajo knjižarna in tiskarna (Učit. del.
dr. »Natošević« v Novem Sadu, Učit. ti-
skarna, knjižarna in tiskarna šolskih
zvezkov v Ljubljani). — B.: Tvorica
učil in šolskih potrebščin v Ljubljani —
itd.; tretje imajo penzionate in konvikte,
katerim druge ustanove omogočajo
obstane, potrošačke zadruga — »Učiteljski
zdraviliški dom« v Rogaški Slatini,
Učiteljska zadruga v Celju — i. dr.

**Vse te ustanove in zavodi žive svoje
zasebno življenje, skoro brez vsake
poslovne zveze.**

Morda je za ustvarjanje zveze nedo-
stajalo časa, morda ni bilo volje za to,
morda ni bilo smisla za uvidevanje ko-
risti od zajednice?»

Te besede so nekaka vodilna misel
rdeča nit, prvih števil »Učiteljske Za-
druga«.

Lepo, obširno in koristno polje za
naš stan!

Priporočamo našim gospodarškim
zavodom in ustanovam, da seznanijo po-
tom »Učit. Zadruga« tamošnje gos-
podarsko stanovsko javnost z našimi gos-
podarskimi ustanovami — da inserirajo v
»Zadruga« — in se oprimejo zdrave ide-
je, ki jo prinašajo prve številke našega

prvega stanovskega gospodarskega gla-
sila.

Od »Učiteljske Zadruga« pa priča-
kujemo, da nam v eni svojih prihodnjih
števil pod celokupno sliko vseh učiteljskih
gospodarskih ustanov in zavodov v
državi in nam pokaže gospodarsko moč
našega stanu cele države, nam razvije
naš stanovski gospodarski program za
bližnjo bodočnost, z vrhovnim smotrom
gospodarske osamosvojitve našega sta-
nu v svrhu trdnjše temelja za naše
čim svobodnejše stanovsko in prosvetno
delo v državi.

k.

O slovniškem pouku.

(Dalie.)

**6. Kaj je s Kernovo teorijo o osebkju in
povedku?**

V »Pedagoškem Letopisu« II. Slov.
Š. M. piše dr. J. Bezjak dolgo, temeljito
razpravo o tem predmetu. Glavne točke,
ki jih dokazuje, so: »Opredelba stavka
se glasi: Stavke je izraz misli s pomoč-
jo določenega glagola. Brez določenega
glagola ni stavka. Vezila ni; tudi glagol
biti je v določeni obliki povedek.«

To razpravo sem čital že kot mlad
učitelj z veliko skepto in rezerviranostjo.
Pozneje pa sem se nekoliko baval z lingvi-
stiko ter sem prišel do drugih zaključ-
kov. V naslednjem podam le najvažnejše,
kar je treba, da ovržem Kernovo teorijo.
Po Kernu vsebuje določeni glagol pove-
dek in osebek obenem. Osebek spoznamo
na osebilu; ako je ta še posebno izražen
z drugo besedo, zovemo le-to osebkovo
besedo. Dobro! Razčlenimo sledeči sta-
vek: Jaz, ti in tvoj brat pojdemo jutri na
izlet. Pojdemo je povedek, 1. oseba množ.
bi bil na osebek. Toda z glagolsko osebo
se pa čisto ne ujemajo osebkove besede:
jaz, ti, tvoj brat, ki so tri različne osebe
v ednini! Teorija ima torej luknjo!

So jeziki, ki nimajo osebil in torej
tudi ne glagolske osebe. V norveščini se
glasi n. pr. nedoloč. vzeti, tage, določnik
za vse osebe in števila na »tager«, v ja-
ponščini pa sploh ni razlike med določ-
nikom in nedoločnikom. Ali potemtakem
japonsčina ni jezik, ker ne more tvoriti
stavkov z določ. glagolom? Absurdna bi
bila taka trditev, kakor je tudi zmotna
gorenja točka: Brez določenega glagola
ni stavka.

Obrnimo se k glagolu biti, ki smo ga
določevali vedno kot vezilo ali kopulo,
kadar je vezaj imenski povedek z oseb-
kom. Po Kernu in po naših novih slovni-
cah naj to ne bi več veljalo! Drevo je ze-
leno. Je je povedek, ki trdi eksistenco
zelenosti na osebkju, zeleno pa je poyed-
kov imenovalnik. Taka analiza je ba-
je pravilna. Mi pa vemo, da se nahaja v na-
šem kakor v drugih jezikih mnogo stav-
kov-rekov brez glagola, n. pr.: Danes
meni, jutri tebi; za pridnega za vsakim
grmom petica; omnia praeclara rara.

Naš sosed Madžar ne rabi kopule v
3. osebi. A fa magas (= drevo visoko),
isten szellem (= Bog duh), fiverem tanito
(=moj brat učitelj). V množini enako!
Arabec pa tudi v drugih osebah izpušča
vezilo: Ana mabsut (= jaz zadovoljen),
inte zalen (= ti nezadovoljen). Japonec
ga poljubno rabi ali pa izpušča. Primerov
ne bom navajal.

Omenjam, da moderna lingvistika raz-
ločuje med glagoli in imeni in radi tega
tudi med glagolskimi in imenskimi stavki.
»Učenec čita« je glagolski, »Mirko uče-
nec« pa imenski stavek. Naši slovničarji
bi pač morali vedeti, da se tudi v ruščini
nahajajo stavki brez glagola-vezila: brat
bolan, dom nov, tvoj sin učitelj itd.

Nastane vprašanje, kako pride glagol
v imenske stavke. V primitivni obliki in-
doevropskih jezikov manjka glagol-ve-
zilo, n. pr. stari grščini, Homer piše prav
pogostokrat stavke brez vezila, tako tudi
Platon, toda pri Herodotu, ki se poslužuje
bolj razvitega ionskega narečja, so imen-
ski stavki brez vezila že redki. Uvedba
vezila je torej čin napredka. Indoevropski
glagol igra namreč zelo vlogo; iz-
raža ne le glagolsko vsebino, ampak tudi
čas, naklon, način, osebo in število. Zato
so jeli smatrati vsak stavek brez glagola
kot nepopolnega. Čutili so potrebo, tudi
v imenske stavke uvesti glagol. V to svr-
ho so vzeli glagol biti, pa ne morda radi
njegove vsebine, ampak za ti-le dve funk-
ciji: prvič ima nositi postranske posle
drugih glagolov (čas, naklon...), drugič
pa naznanja, da je povedek v resnici po-
vedek in ne kak priredni prilastek (Epi-
theton), z eno besedo, pripisati mora po-
vedkov pojem osebkju, ozir. podmetu.

(Konec prih.)

Jak. Kovačič.

LISTEK.

Živi kralj Aleksander!

(Ob poroki.)

Vihar srdit — pekla naval
objel je rod Tvoj, sveti dom,
mu rane silne je zadal,
sovrag besnel je: smrt! — ko grom.
Pa Ti in bajni prednik Tvoj
domovja prapor sta objela,
velela sta sovragu: stoj!
Posavje sveto sta otela.

Duh zlobni kosovih poljan,
pa kruti brat njegov Madjar
in vlade — lačen drug German
so doma skrunili altar.
Pa Aleksander — sin vrlin
in duh orjaškega očeta
jih strla v kup sta razvalin —
obema bodi slava peta!

German in Turek in Madjar
peklensko jeklo so kovali,
razvneli svetovni so požar,
da Belgrad smrtno bi razdiali.
Oj, Belgrad s solzami kropljen —
krvi posoda mučeniške —
s trpljenjem kronan in tepen
od zlobe bil si ti trojiške!

Duš plemenitih roj jeklen
v srcé je strnil dom goreč,
plamteč dom — sovragu plen
da ni ostal — oj, dom plamteč!
Ti srečno si požar dušil
ob strani silnega očeta,
trpljenja kelih si izpil —
obema bodi slava peta!

Jugosloven — doslej teptan,
sovraga lomil si naval,
z gorja si vencem bil obdan,
svet mučnika te bo zval!
Končana križeva je pot!
Dovršil si osvete delo!
Kralj Aleksander! Zdrav! Povsod
domovie Tebe je veselo!

Urejaš v miru zdaj si dom,
izbral družico sebi zvesto.
En glas nas vseh zveni kot grom:
Bog, varuj Tebe, dom, nevesto!
Kar ljubiti domovje zna,
molitev dviga: Bilo srečno! —
iz vdanega želi srca
domovju, kralju srečo večno!

Josip Čonč.

Slovensko učiteljstvo pred 50 leti.

I. Stanovska organizacija.

Dobrih 50 let je že, ko se je sloven-
sko učiteljstvo javno oglasilo kot faktor
družabnega in državnega življenja. Bilo
je to nekaj let pred letom 1870. in par let
po tej letnici.

Bilo je pač takrat, ko je bila politična
situacija tudi slovenskim učiteljem dovo-
lila, da so se smeli javno zavedati važno-
sti svojega stanu in eminentne koristi,
pripadati svojemu slovenskemu narodu.

Avstrija je dobila svojo ustavo že
nekaj let popred, njen dunajski parlament
je izdelal temeljne državne zakone (de-
cember 1867, § 19.), in kmalu potem nove
državne šolske zakone (1868, 1869.), ki
so bili podlaga šolskemu napredku.

Takratno ministrstvo (Giskra) sicer
ni privoščilo Slovencem niti Slovenije,
niti univerze, toda Slovenci so se okle-
pali § 19. temeljnih zakonov, ki je povdar-
jal jezikovno ravnopravnost. Dunajska
vlada sicer v političnem oziru ni bila
prijazna Slovencem, toda glede javnih
skupščin, zborovanj in društev je tudi Ne-
nemcem pustila svobodo. Vsled tega so
smeli Slovenci sklicevati tabore, snovati
čitalnice in ustanavljati društva in drugo.

Ker so se bili učitelji oklenili novih
šolskih zakonov, katerim so duhovniki —
naravno — nasprotovali, jim ni mogla
vlada braniti, da so se v društvih in zbo-
rih oklenili tudi § 19., one zakonite določ-
be, o kateri je bilo vladi sami žal, da jo
je bila izdala — v korist Nemcev.

Iz Jugoslavije.

— **Zakon o osnovnih šolah** — predložen ministrskemu svetu. Izpremembe z ozirom na izjednačenje zakonov. »Narodna Prosveta« poroča: Po obaveštenju, koje smo dobili projekt zakona o narodnim školama biće ovih dana upućen Ministarskom Savetu, koji će ga potom sprovesti Narodnoj Skupštini. Pošto je ovaj projekt morao biti saobražen zakonima o centralnoj upravi u administrativnoj podeli zemlje, to su u njemu u tome smislu učinjene izmene, koje ni ukoliko ne menjaaju načela na kojima je ovaj projekt izrađen.

— **Predlog zakona o civilnih državnih nameštencih.** Na širši odborovi seji O. Z., ki je bila dne 24. maja t. l., je poročal podpredsednik Dovžan, da je zvedel v Beogradu na merodajnem mestu, da namerava spraviti zakon o civilnih državnih nameštencih že prvega julija pod streho in sicer brez vseh izprememb. Vlada je naziranj, da je uradništvo že dovolj vplivalo na obliko zakona, da se je predlog izdelal s sodelovanjem osrednjega saveza. Trdote, ki se bodo pokazale po sprejetju, se bodo omilile z noveliranjem.

— **Iz tehničnih ozirov smo morali** nekrolog pok. ravnatelja Nerata postaviti na četrto stran, ker smo ga hoteli priobčiti skupno v eni številki in neokrnjenega.

— **»Oj, Poljane, kraj nesrečnega imena!** Kunštni krajni šolski svet Poljane pri Toplicah je v svoji seji, dne 27. maja 1922, dve uri razmotrival vprašanje: Ali naj učitelj ali šolska postrežkinja odpira šolska okna in zrači šolsko sobo po pouku? Posebno »prečastiti« je zahteval od šolske voditeljice, naj mu priinese šolski zakonik, da bo prepričal Kočevarje črno na belem, da je učitelj v Poljanah obsojen po pouku zračiti šolsko sobo. Res bi bilo treba železne metlje in kunjno v roke, da se izmede take ljudi, ki z svojimi »duhovitimi« možgani mečejo gnolobo in neumnost na vso inteligenco! Sicer bi se morda pogojno v tem slučaju sklenil kompromis med šolsko voditeljico in »prečastitim«: Kadar bo »prečastiti« pometal in zračil poljansko cerkev, takrat bo to delo v šoli vršila šolska voditeljica.

— **Na uspomenu blagopokojni** † **Idi Trampuž — učiteljci.** (Iz Istre.) Satrvene teškom i dugotrajnom bolju ugasnuše (u Ljubljani) za uvijek vedre oči naše nezaboravne drugarice Ide Trampuž, učiteljice u Opatiji. Ona, dika i ponos roditelja svojih, idealista našeg zvanja, preselila se je u cvatu svog života u vječnost. — Posvetivši se trnovitom učiteljskom zvanju poče službovati 1916. godine i to najprije u Pazinu, a zatim u Opatiji. Providnost božja postavila ju je u naš cvijetnjak na Jadranu, da tu njeguje nježne cvijetiće, što ih sudbina baci u ratje — nemilom neprijatelju... Ona je grijala te cvjetove kad im je mraz prijeto, žarom svoga srca, a kad im je sunčana žega zaprijetila orosila ih je svojim suzama. Taj prerano ugasli život, bio je posvećen neumorno me radu — što je nadilazio njezinu tjelesnu snagu. Pomoć i utjehu u bolesti tražila je kod roditelja u Ljubljani, gdje joj eto 19. svibnja smrt prekinula za uvijek nit tužnoga života. Naša izmčena Istra plače nad tim nenaknadivim gu-bitkom... Srca naša su se širila zanosom, kad smo se mogli jošte nadati, da će joj se povratiti toli željena snaga, da ponovno stupi u naš krug, te da nas pomogne povesti prema ciljevima, koje svakidašnjost ne može da razumije. Grijali smo nadu i varali se... andeo smrti

V teh, dokaj ugodnih političnih okoliščinah so bili sklicali malo let pred l. 1870. kranjski (ljubljanski) učitelji prvi kranjski učiteljski zbor, iz katerega se je izcimilo kranjsko učiteljsko društvo, vse s pristojnim slovenskim značajem. Kranjsko učiteljsko društvo je svoj delokrog razširilo na vse slovenske pokrajine in se prelevilo v Slovensko učiteljsko društvo (v letih 1869., 1870. ali 1871.).

K občnemu zboru tega društva so se prvotno vabili seveda le udje. A leta 1872. se je vrli odbor tega društva ohrabil in sklical in zvalil slovenske učitelje iz vseh slovenskih pokrajin. Ta prvi splošni zbor slovenskih učiteljev se je vršil v Ljubljani 24. in 25. septembra. Vodil ga je takratni prvak slovenskega učiteljstva Andrej Praprotnik. Njemu so zvesto stali na strani vrli ljubljanski učitelji, n. pr. Tomšič, Močnik, Gerkman, Belar in drugi. Stegnar iz Idrije, Govekar z Iga, pisec teh vrstic (iz Ljutomer). Z ozirom na veliki uspeh, ki ga je imel ta prvi splošni zbor slovenskih učiteljev, smemo letos slovenski učitelji tādогоđek praznovati

presadi je u ljepši i bolji život nego joj ga je mogla pružiti dolina suza, zlobe i prevara... Sudbina joj nije dozvolila, da se povraiti na sinje more, na prekrasnu obalu našeg Jadrana, što ga je toli silno ljubila. Čitavo vrijeme njezine bolesti bilo je napunjeno najvećom tugom: zemlja, gdje je radila, zemlja, kojoj je žrtvovala i zdravlje i život svoj nije se a ma ničim zauzimala za nju... te ju u najodsuđnijim trenucima otpustila iz službe. Tako rade ovdešnje oblasti s našim ljudima. U svoju svrhu, za svoju politiku bacaju na голу cestu sve — što je naše, ne pitajući se, hoće li tkođod odmah makar i poginuti. — Tebi pak, zlatna dušo, što si nam bila i mila i draga, tebi, što si bila iskrena prijateljica naše mladje, u čiju korist si kroz 5 godina neumorno radila, bio ti time položen skroman spomenik. Oslobođena si mučnog života, oslobođena si duševnih muka, što si ih vidjela i gorko snašla proganjanjem sa strane naših narodnih protivnika. Tužna Istra blagosilja tvoje neprocijenjive vrline. Valovlje sinjeg Jadrana šumilo ti vjekovječne slavonspeve. Naša srca plaču za tobom neutešljivom bolešću, predraga, preblaga, nezaboravna naša Ido... mnogo vrlo mnogo čemo si reći nad zvijezdama. — Počivaj slatko i bila ti lahka slovanska zemljica, koju si toli žarko ljubila, a vječna spomen ostati će u grudima mladje, drugova i družica tvojih!

— **Učitelj in stanovanjska beda.** Dosti je učiteljev, ki so imenovani za Ljubljano, a ne morejo dobiti stanovanja. Pri stanovanjskem uradu pa — glejte — dajejo take nasvete: »Poizkusite si stanovanje sami in potem to semkaj naznani-te«. In če rečeš: »Poizkusil sem to že na razne načine, pa zaman«, reče se ti: »Potem je izključeno!« Grozna beseda je to, ki jo morajo slišati starši, ki imajo nadarjene otroke za v šolo, pa jim ne morejo pomagati. In lasje se ti ježe, ko bereš v časopisu inserat, kjer se ponuja stanovanje taki stranki, ki je zmožna najemnino plačati kar za 10 let naprej. Ali: Stanovanje z dvema sobama dobi, kdor mi preskrbi 25 tisoč Din proti dogovoru (aha!) Ali ni to oduševstvo? Ali ni to nesramnost! In tako počenjanje trpi stanovanjski urad, trpi državno pravedništvo! To boli človeka, ki ima še količkaj poštenja in sebi. In ti, ubogi učitelj, ker nimaš na razpolago 100 tisoč kron, moraš slišati: »Je izključeno!« In če naposled višji šolski svet učna mesta takih nesrečnih učiteljev razpiše?! No, dober človek je prepričan, da višji šolski svet tega ne stori. S tem bi zavrgel vse razloge, ki so ga vodili pri oddaji teh mest starejšim osebam, ki imajo otroke za v šolo in vrata bi se odprla mladim samcem, ki vedno dobe kako sobico. Kaj nam je storiti? Kdo nam ve kaj svetovati? Kdo nam hoče in more pomagati? Da nam bi pomagali brez-srčni bogataši, to je izključeno. — J. F.

— **Ustanovni občni zbor učit. društva za okraj Doinja Lendava** se ne vrši 17. t. m., ampak 18. t. m. v nedeljo ob 10. uri z objavljenim dnevnim redom v Turnišču.

— **Zborovanje Tržiškega krožka v Št. Janžu** je preloženo z že napovedanim dnevnim redom na soboto dne 17. junija t. l.

— **Maturante 1897** iz učiteljskega v Mariboru vabim, da izrazijo svoje mnenje o morebitnem sestanku. Ker nas je malo, kazalo bi tudi prikloniti se prihodnje leto letniku 1898. — ako nas ti sprejmejo. — J. Klemenčič, Pobrežje pri Mariboru.

— **Stična na Dolenjskem.** Dne 27. maja je napravila šolska mladina iz

Šmarja pri Ljubljani in ne iz Šmartnega izlet, kakor je bilo zadnjič pomotoma poročano.

— **Podpisani naznanja** vsem cenjenim tovarišicam in tovarišem, ki reflektirajo na dan uradne konference v Ribnici, 22. t. m. na skupno kosilo, naj to javijo na podpisani naslov, ki poskrbi, da bodo dobro in točno postreženi. — Ravnateljstvo meščanske šole v Ribnici. — A. Mervič, ravnatelj.

— **Učiteljice! Pesnica** — prva železniška postaja od Maribora proti severu. Pol ure od Pesnice ljubka župnija — Jerenina v Slov. goricah. Prošnje do 25. junija 1922 na kraj. šol. svet Jarenina. Prosto stanovanje.

— **Vabilo k javni produkciji**, ki jo priredi Zavod za slepe v Ljubljani s svojimi gojenci v Novem mestu v čitalnici dne 10. junija 1922, v Kranju v dvorani Ljudskega doma dne 16. junija 1922, v Ljubljani v filharmonični dvorani dne 19. junija 1922, v Celju v dvorani Narodnega doma dne 24. junija 1922. Spored: 1. Kratko predavanje v slepstvu. 2. E. Adamič: a) V goro. Otroški zbor. b) Solnce. Otroški zbor. 3. I. Kiferle: Slov. narodne pesmi. Citre. 4. R. Kreutzlin: Otroška igra. Klavir. 5. Deklamacija. 6. P. H. Sattner: Opomin k petju. Mešan zbor. 7. A. Anđel: Kolo. Mešan zbor. 8. F. Ferjančič: Rožic ne bom trgala. Meš. zbor. 9. P. Schumacher: Scherzo. Štirično. Klavir. 10. F. S. Vilhar: Proletni zvuci. Mešan zbor. 11. St. Premrl: Zdravica. Mešan zbor. 12. Dr. Schwab: Dobro jutro. Pev. valček. Mešan zbor. 13. J. Haydn: Sinfonija I. del. Štirično. Klavir.

— **Zavod za slepe** priredi s svojimi gojenci javno produkcijo 13. junija t. l. ob 20. uri v dvorani **Ljudskega doma v Kranju**. Produkcija ima namen vzbuditi v inteligenci in ostalem občinstvu zanimanje za slepstvo. Zato pričakujemo obilne udeležbe zlasti od strani ondoznega učiteljstva, ki naj privede s seboj tudi svoje znanke. Pred produkcijo je kratko propagandno predavanje o slepstvu.

— **Vabilo.** Prva mestna dekleška šola pri Sv. Jakobu priredi dne 11. junija 1922 ob 11. uri dopoldne »Matinejo« s telovadbo in petjem v prid »Dječega doma« v veliki dvorani hotela »Union«. Svira godba na lok. K obilni udeležbi vabi se posebno učiteljstvo, starši in šolska mladina. Vzpored: 1. Petje: »Bože pravde«. Narodne pesmi: a) »Hribci ponizajte se«, b) »Perice«, c) »Rasti mi«, d) »Pa po Kranjskem«. 2. Telovadba: Vaja z obročki. 3. Petje: e) »Od dakle si momo?« f) »Na obali«, g) »Oj Korano«. 4. Telovadba: Dve prosti vaji. 5. Petje: h) »Slovensko dekle«, i) »Tiha luna«, j) »Slovenec, Srb, Hrvat«. 6. Telovadba: Dve rajalni vaji.

— **Popravek.** Pri razpisu služb okr. šol. v Mariboru v 22. šte. »Učiteljskega Tovariša« se ima l. točka pravilno glasi: Fram, petrazrednica, služba za učitelja ali učiteljico. — Razpisana je le ena služba in ne dve.

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Pouk v ž. r. d. se začneja s kvačkanjem. O kvačkanju mnogi trde, da je nepotrebno, posebno tuneškim motivom se odreka praktičnost. Sploh se smatra kvačkanje kot tuje, nam vsiljeno r. d. Izvor in starost te tehnike se nista mogla s preciznostjo dognati. Šele pred nekaj desetletji so našli pri izkopavanju koptičkih

grobov kvačkane predmete iz 5. stoletja. Zaslediti se pa ni moglo če so bili Koptom sprejeli vero. Po Evropi se je razširilo kvačkanje šele začetkom 19. stoletja. Razvilo pa se je skoro v vsaki deželi drugače, na podlagi drugih motivov. Pot v šolo mu je odprla njegova vzgojna sila. V sestavi začetnih vzorcev je najbolj sorodno, nekako nadaljevanje Fröblovih del za otroške vrste. S črtami in ploščicami zida razne geometrične podobe, okrašene z ornamentami. Iz kaosa, ki vlada v mladi glavi izloči lepe rede in vrste. Ob enem omogoči na lahek način zadobiti spretnost pri izdelovanju niti. Tehnika kvačkanja je najlažja, tedaj neka lestva, po kateri dospje učenka do spretnosti in umevanja drugih tehnik r. d. Deklica, ki zna kvačkati se prav hitro in lahko nauči pletenja, kleknanja itd. Kvačkanje ne zahteva od otroka še toliko znanja v računstvu kakor pletenje, zato je uvedeno in primerno za najnižjo stopnjo.

Praktičen pomen pa ni manjši.

V sedanjih, za ročno delo tako strašnih časih se je praktičnost tega predmeta obnesla. V vasi, v hribih redijo ovce, predejo volno. Iz nje izdelujejo ne samo nogavice, ampak tudi s tuneško zanj kvačkane nedreče, lepe in trpežne rute, spodnja krila, še celo odej za postelje so se že lotile pridne deklice. Umne izdelovalke spravljajo svoje izdelke tudi v promet. Videla sem, da prodajajo v mestu rute po tisoč kron komad, jopice pa po 400—500 K. Vse to ročno delo ima svoj temelj na tamošnji osnovni šoli. Šola je bila mnogo let brez učiteljice. Takrat ni nihče delal in nihče ni znal delati omenjenih predmetov. Ko je došla učiteljica je r. d. dobilo tako trdne korenine, da si tam vsako dekle redi (odplača to dovoljenje z delom) svojo ovco. V naši državi se redi mnogo ovac. Kjer ta reja ne uspeva, si redijo zraven goveda po eno ovco le radi velike dragocenosti volne, kot varhinje proti mrazu. Saj se da iz nje izdelati nešteto mnogo oblačilnih predmetov. Mislim tedaj, da ne kaže opustiti kvačkanja na osnovni šoli. Popolniti bi se nač še moral pouk, spraviti v zvezo z računstvom in risanjem. Vsposobiti bi se morale učenke, da znajo čitati in posneti vzorce iz knjig, ki bi se morale uvesti v šolo, ker bi se stem pridobilo, prihranilo mnogo dragocenega časa, deklice bi pa delale bolj samostojno.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA. »SRPSKI KNJIŽEVNI GLASNIK«.

(Nastavak).

Dragiša Lapčević (Beograd). »Razgovori koji treba da dovedu do sporazuma moraju se, dakle, otpočeti na bazi materijalnih, ekonomskih uslova i potreba pojedinih krajeva. Kad se oni, t. j. ti uslovi i potrebe potpuno istaknu i jasno formulišu, onda je lakše do sporazuma doći. Jer oni onda postaju oslone tačke za grupacijo i opredeljivanje masa. Tada se tek može doći do demokratske solucije.

Demokratsko rešenje ovoga pitanja, garantovana što šira i što punija samouprava i razvitak kapitalizma će učiniti svoje, te će, kroz 20—30 godina, nestati sasvim onih pojava koje danas uzbuđuju naš politički život uzajamnim optužbama i obostranom romantikom, podjednako reakcionarnom. Čak se ne če pominjati ni hegemonija plemenska, jer će, u poletu privrednom u koji se treba nadati, nastati hegemo-

kot jubilej učiteljskih slavnosti: kajti takratni učiteljski list »Slovenski učitelj« (Maribor) je po pravici o njem pisal:

»V zgodovini slovenskega ljudskega šolstva bo l. zbor vseh slov. učiteljev v Ljubljani z zlatimi črkami zapisan, ako ga bodo nepristranski možje sodili. In to za-sluzi ta zbor po vsej pravici: kajti spolnil je vse teriatve, katere je od njega zahtevalo vse slovensko učiteljstvo, vsa slovenska mladina, ki se sama ne zna in ne more potezati za svojo korist. Prvi slovenski učiteljski zbor potegnil se je za eno najsvežejših pravic slovenskega naroda, za jezik njegov, da se mu ohrani v šolah njegovih, in pognal se je za važni stan, pravzaprav za najvažnejši stan v človeški družbi, za učiteljski stan, ki naj se ne samo ohrani, ampak tudi pomnoži in okrepi.

Ti dve terjatvi ste bili bistveni in glavni točki v zboru slov. učiteljev, ki se izmed vseh obravnjav svetite kot dve bliščeči zvezdi, obljubljaajo Slovencem boljšo prihodnost.

Mi spoznamo za Slovence dva faktorja, od katerih je zelo odvisna njih boljša ali slabša bodočnost. Ta dva faktorja sta, kakor smo že omenili: slovenski jezik in slovenski učitelj v slovenskih šolah. In če še dalje premislimo, vidimo, da je naposled vse le v enem faktorju združeno, da pride vse le na slovenskega učitelja. Zlasti v sedanjih dobi, pri sedanjem vladanji ležeče je po večem ves karakter šole na učitelju. Če učitelj ne ljubi svojega naroda, če noče ravnati na njegovo korist, če je brezvesten — hitro lahko uniči slovenski značaj šole, in ni se mu bati kakle graje od strani svojih prednikov, kateri po večem še to odobrujejo. In če so šolski predniki tudi za slovensko šolo, so največkrat predobri, da bi tako početje učiteljevo grajali.

Brez malo izjem je po vseh slovenskih deželah šolstvo popolnoma v rokah učiteljskih, in le na učiteljih je, kako lice in kako jedro imajo slovenske šole, ali so podobne boli nemškimi, laškimi ali slovenskim šolam, ali pa da so čisto slovenske šole.

Slovenski listi so o tem shodu večinoma istovito poročali in s tem kazali veselje svoje o obnašanju slov. učiteljev.

Drugim pa se ni vredno zdelo, da bi o učiteljskem zboru vsaj nekoliko obširno poročali: stvar se jim je morda premalenkostna zdela. Glej »Novice«! Organ Bleiweisa, imenovan oče slovenski; takrat še zelo vpliven list. »Danica«! Cerkevni list, pisan v smislu »Bogoljuba«, je v enem oziru podobna »Tagblattu«, ker oba lista sta grajala učiteljski zbor. »Danica« na kratko; kar je več povedati hotela, čitalo se je med vrstami: »Tagblatt« pa na dolgo in obširno. Popis obeh listov z ljubljansko »Laibacherico« vred na je hudoben; eden kaže sovraštvo do učiteljstva sploh, drugi pa posebno do slovenskega učiteljstva.

(Dalje prihodnjič.)

**Pristopite k
„Jugoslovanski Matici!“**

nija kapitalistička. A ona će iz-
gladiti sve plemenske razlike, u koliko ih
je historija nagomilala, jer će ljude gru-
pisati, ujediniti i solidarizirati prema nji-
hovim klasnim interesima i klasnoj ideo-
logiji.»

Dr. Risto Jeremić i Dr. Pe-
ro Slijepčević (Sarajevo). »Uredbe
i naređenja vrše se bez dovoljno sasu-
ljanja od pokrajinskih organa, i stalno se
opozivlju zbog nemogućnosti da se pro-
vedu. Cinovnici se postavljaju iz kuli-
sa, po ključu a ne po kvalifikaciji. Sve to
nisu osamljeni slučajevi nego rdavi si-
stemi, koji obaraju ugled države i stva-
raju veliko nezadovoljstvo i u srpskim sre-
dinama a nekmoli će u hrvatskim.« Hrv.
pitanje ovako je teško samo usled opštih
zala u državi; ono je kao rana koja se
širi zbog opšte bolesti tela. Ako bismo
govorili po plemeniti, Srbi su pozvaniji
nego iko drugi da uzmu inicijativu za
sporazumi.»

(Dalje.)

—k Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. Ilu-
striral Iv. Vavpotič. Druga izdaja. Tolo-
vaj in druge slovenske pravljice, ki jih je
med vojno izdal Fr. Milčinski, so vzbudi-
le tako pozornost in priljubljenost, da so
bile v kratkem razprodane. Sedaj je iz-
šel II. natis v novi opremi. Milčinski je
priznan mladinski pisatelj in za to na
novo izdajo Tolovaja Mataja ni treba še
posebej poudarjati.

Naša gospodarska organizacija.

—g Rezervni sklad. Prostovoljni or-
ganizacijski davek — 1922. (Sklep upray-
nega odbora Zaveze z dne 27. decembra
1918.) 9. izkaz. 55 Din: Belokranjsko uč-
iteljsko društvo. Darovali so 5 Din: Bar-
le Konrad, Bogovič Petar. — Brezgar Jo-
žica, Morela Leopold, Rus Amalija, Rust-
ja Jožica, Špan France, Štupar Miroslava,
Vigele Nande, Zalar Joško in Zorn Mari-
ca. 37 Din: Učiteljsko deške osnovne
šole — Kranj. Prispevala sta 10 Din Za-
vršnik Stanko in Rojina Vladmir, po 5
Din so prispevali: Sepaher Anton, Robljek
Vincenc in Mahulja Anka, K. J. je pa na-
vrgel 2 Din. 25 Din: Učiteljsko — Ka-
pela, p. Slatna-Radenci. Po 5 Din so pri-
spevali: Pertl Kvirin, Mešnjark Josip, Pu-
šenjak Marica, Grossmann Ida in Seršen
Ivo. 20 Din: Mejošek Radovan in Briš-
nik Anica — Braslovce. — Današnji iz-
kaz 137 Din. Prej izkazanih 7144 Din.
Skupaj 7281 Din. — 10. izkaz. 100 Din:
Hran. in pos. »Učiteljskega konvikta« v
Ljubljani. 60 Din: Gornjegrajsko učit.
društvo. 30 Din: Učiteljsko — Gomil-
sko. Darovali so 10 Din: Ivan Zotter,
Minka in Julija Mikličeva. 10 Din: Igna-
cij Mlačnik — Prevalje. 8 Din: Učitelj-
stvo — Sv. Duh, p. Št. Jurij ob Ščavni-
ci. — Današnji izkaz 208 Din. Prej izka-
zanih 7281 Din. Skupaj 7489 Din. — To-
variši in tovarišice! Vsi prav dobro ve-
mo, da potrebuje vsaka organizacija
mnogo denarja. Tudi v naši organizaciji
bomo lahko dosegli svoj trdno začrtani
program v korist našega stanu, narodne-
ga šolstva in naše mlade države, ako
storimo vsi brez izjeme svojo dolžnost
ter prostovoljno prispevamo po nekaj
dinarjev v rezervni sklad. Zapijmo to-
rej skupno tisto »duhovito« pesem po
znanem »pastirskem« napevu, ki se naj
danes glasi:

Ajmo, ajmo — dinarje zbirajmo,
organizaciji jih samozavestno dajmo!
Kdor pa roko v žepu zdaj tišči —
svobode zlate nikdar vreden ni!

Zdravo!

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ NOVOMEŠKO UČITELJSKO
DRUŠTVO zboruje v soboto 17. junija
t. l. ob 9. uri dopoldne v šoli na Čatežu
po tem dnevnem redu:

1. Poročilo predsednika.
2. O šolski higijeni; predava gosp.
dr. Fr. Šterba.
3. Razgovor o letošnjih konf. refe-
ratih.
4. Volitev zastopnikov na pokrajinsko
skupščino.
5. Slučajnosti.

Tovariši(ice) kraj ste si izbrali sa-
mi, torej vsi na Čatež.

Predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
PREKMURJE vrši izredni zbor dne 14.
junija ob 10. v Murski Soboti. Urediti
moramo nastalo nerednost v društvu-

nem poslovanju, za kar je potrebna pol-
noštevilna udeležba. Zadržani morajo
odstotnost opravičiti. — Za odbor: Po-
žegar, t. č. načelnik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
SVETOLENARTSKI OKRAJ zboruje
dne 22. junija t. l. ob 10. pri Sv. Trojici
Sl. g. Dnevni red: Pozdrav! 1. Obravna-
va dopisov, pogovor in sklep o njih vse-
bini. Nenavzoči soglašujejo. 2. Uravnava
plačil raznih blokov; tov. Perger je vpo-
slal 100 Din, čast mu! 3. Poročilo pred-
sednika o seji širjega sosveta UJU po-
verj. Ljubljana izza dne 12. t. — novosti!
4. Referat F. Jakopca o »Eksperimen-
talni pedagogiki«. 5. Referat Jož. Velnar-
ja o praktični telovadbi na osnovni šoli
na deželi. 6. Predlogi, nasveti. Zanimivi
dnevni red z obilno privlačno vsebino
pričakuje polnoštevilnost k delu za do-
movino! Odstotnost zahteva 10 Din za
Učit. konvikt! — Franjo Kranjc, t. č.
predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ
ZBORUJE 22. junija t. l. v ptujski Mla-
diki točno ob 10. uri. Dnevni red: 1. Po-
ročilo predsednika. 2. O protituberku-
lozni ligi poroča g. okrajni zdravnik dr.
Vrečko. 3. Volitev delegatov za skup-
ščino UJU in event. za Zvezo. 4. Raz-
govor v stanovskih in šolskih zadevah.
Odbor poziva člane(ice), da se v obil-
nem številu prigrasijo za telovadni tečaj
v Ptuj; 1—3razredne šole naj pošljejo
najmanj po enega udeleženca, več raz-
redne pa po dva. Brezplačno stanova-
nje je preskrbljeno. — Ne pozabimo na
vplačanje druge polovice letne članari-
ne! Da se snidemo vsi stanovsko zaved-
ni tovariši in tovarišice, pričakuje odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
POL. OKRAJ LJUTOMER je zborovalo
dne 16. marca 1922 v šolskem poslopju
pri Sv. Križu. Navzočih je bilo 44 članov
in dva gosta.

Otvoritev. Predsednik tov. Karel
Mavrič otvori zborovanje in vzpodbuja
v svojem iskrenem pozdravnem nagovoru
tovariše in tovarišice k vztrajnemu,
resnemu skupnemu delu. Posebno še po-
zdravlja nove člane ter gosta Lubša in
Goloba od Vegove. Zatem povdaria, da
se je na skupščini v Rogaški Slatini skle-
nilo, da je prisotnost vsakega člana pri
zborovanju obvezna.

Ureditev blokov za ljubljanski učit.
konvikt. Bloki so se deloma razprodali.
Zavedajoč se potrebe konvikta v Ljub-
ljani so se izkazale zlasti tov. Minka Se-
ver, Inka Karba, Štefanija Spindler Ma-
rija Brumen, Ida Grosman in tov. Slavko
Stopar z razprodajo celega bloka. Tov.
predsednik se jim za požrtvovalnost
iskreno zahvali.

Čitanje zapisnika. Zapisnik o obnem
zboru in o izrednem zborovanju se pre-
čita in odobri.

Blagajna. Tov. Ivajnčič preda blagaj-
no novoizvoljenemu blagajniku, katero
sta pregledovalca računov našla v naj-
lepšem redu. Predsednik se tov. Ivajn-
čiču kar najtopleje zahvaljuje za njegov
trud ter predlaga, naj se prebitek, koji
znaša 2661 K, naloži v ljutomersko hra-
nilnico, kar se sprejme.

Dopisi. Dopis učit. društva za Mari-
bor glede osnovanja novega društva za
konvikt v Mariboru. Člani so z navduše-
nim pozdravljali to misel, ker zavod v
Mariboru bi bil gotovo prepotraben. Do-
pis pokrajinskega odbora Jugoslov. Ma-
tice o zbiranju darov slovenskim otro-
kom v Koroški Sloveniji in Jul. Krajini.
Tov. predsednik apelira na vse člane, da
store svojo dolžnost.

Predavanje. Tov. Ivajnčič je preda-
val o metodičnem poučevanju
iz prirodopisnega pouka. Do-
vršenemu in zanimivemu predavanju so
vsi z največjo pozornostjo sledili, kar so
z živahnim odobravanjem potrdili. Tov.
Cvetko poroča o ustanavljanju
kmetijsko-nad. šol. Načrt je ze-
lo obsežen, težko da bi se mogla ogromna
snov predelati v 10 mesecih. Je pa zelo
idealen v teoriji, a v praksi se bodo po-
kazale marsikatero težkoče, ki bodo ob-
stojale v pomanjkljivi tačasni strokovni
izobrazbi učiteljskega učil. v omalova-
ževanju pomena kmet.-nad. šol in deloma
tudi v pomanjkanju učiteljskih moči in de-
loma tudi v pomanjkanju učnega časa.
Ocenjevalec predlaga, naj se učni čas do-
loči samo na četrtlet in nedeljo. učitelj-
skemu osebju pa naj se zasiguro primer-
na nagrada. Učiteljsvu naj se da mož-
nost, da se v kmetijskih oziroma gospo-
dinjskih učnih tečajih strokovno izobrazijo
ter da prosvetna uprava čimprej preskrbi
knjige za kmetijstvo in gospodinjstvo.

Predlogi. Tov. Mavrič predlaga, naj
se krajevni razredi, ker so nepravilno
razdeljeni, odpravijo, kar se enoglasno
sprejme. Dalje naglašja, da je v tiskovi-

nah, ki so jih razposlali, izvedba letn'e
nemogoča.

Pevovodja. Tovariš Zaherl ponovno
apelira na tov. pevce in tov. pevke in
vprašuje, je li res le pevovodja na pa-
pirju ali v resnici. Takoi nato se določi
pevski ženski zbor in pevska vaja, ki se
je vršila po zborovanju pri Hauptmanu.

Sklep. Tov. predsednik zaključuje
uspelo zborovanje. zahvaljujoč se šol.
vodju tov. Herzogu za prijazen sprejem.
Globoko in dobro premišljenemu referatu
se tov. predsednik prirčno zahvali.

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJ-
SKO DRUŠTVO JE ZBORovalo dne
18. maja 1922 v Št. Ilju p. Turjakom ob
povoljni udeležbi.

Otvoritev. Tov. predsednik je po-
zdravil navzoče ter se spominjal tudi
rajnega tov. Iv. Trobeja, ki je preminul
dne 21. februarja 1922 v Slovenjgradcu.
Bil je vrl tovariš, soustanovitelj ter do
smrti zvest član našega društva. Blag-
mu spomin! V znak sožalja so se dvig-
nili zborovalci s sedežev in zaklicali
»Slava«.

Dopisi. Zadruga »Tvoronica
učil in šolskih potrebščin« va-
bi člane za pristop z deleži. Članstvo od-
kloni to vabilo, ker je s plačili itak že
preveč obremenjeno. — Tov. Kocijan-
čič, t. č. načelnik »Učiteljske Sa-
mopomoči« pozivlja k pristopu k tej
organizaciji. Kdor želi postati član »Sa-
mopomoči«, naj se javi tov. tajnici, ki
poda vse potrebne podatke. Ravnatelj-
stvo mešč. šole je pismeno opravičilo
odsotnost svojega učiteljsva ter tem po-
tom naprosilo tovariše(ice), da bi staršem
učencev pojasnili pomen mešč. šole ter
jih vzpodbujali za vstop v isto.

Delegatom za delegacijsko zboro-
vanje »Zveze« sta bila izvoljena tov.
Barle in tov. Arnuševa. Glede razpusta
se je sklenilo, da ostane društvo tč. še
član »Zveze«.

Referat o zgodovini kraja in
šole Št. Ilj p. Turjakom« je poda-
la tov. Minka Mithansova in žela od
navzočnih članov občno priznanje. Re-
ferat je bil posebno primeren za ta dan,
ker je učiteljsvo po končanem zborova-
nju imelo priliko ogledati si ta kraj z ro-
mantičnim »Mislinjskim grabnom«. Vož-
nja po elektr. železnici skozi ta »graben«
je bila prav zanimiva in med izletniki
je vladalo najboljšo razpoloženje. Zeleti
bi bilo še več takih skupnih izletov.

Slučajnosti. Sprejet je bil predlog,
da je udeležba pri zborovanjih za vse
člane obvezna. Kdor se ne opraviči, pla-
ča 5 Din globe v prid učit. društvu. Vsi
tisti člani, ki izostanejo zaporedoma tri-
krat od zborovanj, ne da bi se opravičili,
se menoma objavijo v učit. glasilu. —
Vsak društvenik naj se zaveda svojih
dolžnosti.

Končno se je sklenilo, da se vrši pri-
hodnje zborovanje dne 22. junija t. l. —
Kraj in vzpored se pravočasno objavita
v »Tovarišu«.

+ ČLANOM »DRUŠTVA UČITE-
LJEV IN ŠOLSKIH PRIJATELJEV ZA
OKRAJ LJUBLJANSKE OKOLICE« na-
znaniam, da smo se 25. maja z Vrhničani
zmenili tako-le: Ker je meseca junija
že itak precej prostih dni. 28. pa sklep
šole, za katerega treba klasificirati in to
in ono pripraviti, naj bo naše zborova-
nje na Vrhniki dne 9. septembra.
Vlak ima na vse kraje lepo zvezo. Po
prihodu vlaka jutraj ob pol 9. bo koj
zborovanje. Po zborovanju izlet k sv.
Trojici. Opoldne skupno kosilo v »Man-
tovi«. Potem izlet k izvirkom Ljubljani-
ce. Ob 5. popoldne odhod v Ljubljano.
Kdor se udeleži skupnega obeda, naj to
sporoči tri dni prej g. Iv. Michlerju, učit-
telju na Vrhniki. Pele se bodo sledeče
pesmi iz Aljaževe pesmirice: I. del: Št.
50., 52., 56., 62., 63., 64. — Na veselo sni-
denje! — Janko Žirovnik, t. č.
predsednik.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRU-
ŠTVO JE ZBORovalo v soboto, dne
20. maja 1922 ob 10. uri v šolskem po-
slopju in Komendi. Navzočih je bilo 57
članov in članic.

Otvoritev. Tovariš predsednik To-
mo Petrovec je pozdravil navzoče ter
čestital vsem, ki so napravili usposoblje-
nostni izpit in tovarišem Sircu, Ferjanu
in Čenčiču k nadučiteljskemu ozir. učit-
elskemu imenovanju. Nadalje je znova
priporočal pristop k »Tvornici učil«.

Predavanje. Po odobrenju zapisnika
zadnjega zborovanja je predaval tovariš
Janko Toman »Učitelj v šoli in izven
nje«. Zanimivo predavanje je izzvalo ži-
vahno debato, katere se je udeležilo več
tovarišev.

Predlogi. Tovariš Vladimir Požar je
z ozirom na to, da je učiteljsvu kamniš-
kega okraja odmerjena za okrajno učit-
elsko konferenco le polovica dijet,
predlagal, da naj predsedstvo društva

izjavi na merodajnem mestu, da učitelj-
sko društvo za kamniški okraj ne trpi
kršenja postav, kakor tudi ne kršenja
pravic in zahteva, da se prihodnje leto
izplačajo učiteljsvu za okrajno konfe-
renco polne dijete. Predlog je bil sprejet.
Predlog tovariša Požarja, naj se letošnja
polovica dijet odkloni v prid »Učiteljske-
mu konviktu«, je padel, ker so zanj gla-
sovali le trije tovariši oziroma tovariši-
ce. Tovariš Germek je predlagal, naj na
okrajni konferenci kamniškega učitelj-
stva stavi društvo tale predlog: Eks-
cerpti referatov »Kako si pridobi in kako
vzdrži učitelj v šoli disciplino« naj se
posljejo na višji šolski svet, na socialno
skrbstvo in na predsedstvo višje sodni-
je v Ljubljani. Glede udeležbe šolske
mladine z učiteljsvom pod šolsko zasta-
vo in ne pri kakih drugih organizacijah
se je že stavil lansko leto predlog, ki je
bil odposlan poverjeništvu UJU v Ljub-
ljani.

Zaključek. H koncu se je zahvalil to-
variš predsednik vsem navzočim in jim
voščil vesele počitnice. Prihodnje prvo
zborovanje v bodočem šolskem letu se
bo vršilo v Lukovici. Nato se je zboro-
vanje zaključilo.

+ ZBOROVANJE CIRKNIŠKO-
LOŽKEGA KROŽKA UČITELJSKEGA
DRUŠTVA ZA LOGAŠKI OKRAJ dne
20. maja t. l. v Igavasi.

Otvoritev. Predsednik tov. Jug otvo-
ri zborovanje, pozdravi osobito nove to-
variše in tovarišice in graja brezbriznost
nekaterih tovarišev in tovarišic, katerim
so zborovanja deveta briga. Nato poda
besedo tov. Znidaršiču.

Predavanje. Tov. Znidaršič je pre-
daval o narodni umetnosti in
učiteljsvu, kjer je pozivljaj učitelj-
stvo k zbiranju narodnega blaga. Siče-
ve vezenine imajo preveč materijala.
Tovarišice naj bi sestavile načrt za roč.
dela. Koncem debate so se določile ne-
katere tovarišice za zbiranje narodnih
motivov in en tov. za risanje. Za tem je
predaval tovariš Skubic o zemlje-
pisnem pouku. Pri živahni debati se
je poudarjala potreba reliefov dom, kra-
ja, tem primerne zemljevide, plastična
miza in vporaba razglednic. Z zemljepis-
jem naj se druži zgodovina in o vsakem
kraju pove kaj zgodovinskega. Zbuja
naj se ljubezen do domovine.

Slučajnosti. Tov. Kosin omeni, da
zadnjič poslana spomenica glede izena-
čenja drag, doklad ni imela uspeha ter
ni znana krivda. Učiteljsvo na obmej-
nem kraju živi težje kot ono po mestih.
Oddaljeni zdravniki stanejo n. pr. tiso-
čake. Predsednik hoče o dotični spome-
nici vprašati na merodajnem mestu. To-
variš Korenc priporoča brez vzroka od-
sotne tovariše kaznovati z globo. Spre-
jeto. Tov. Znidaršič se čudi, da ni niko-
gar iz Cirknice in Begunj. Tovariš Ko-
sin priporoča sodelovanje pri ustanovit-
vi »Kola jugoslov. sester«. Po
zaključanju so si vsi navzoči ogledali
grad Snežnik pod vodstvom prijaznega
komesara g. Nikašinoviča iz Beograda.
— P

LISTNICA UREDNIŠTVA.

E. P. v P. Položnico za poravnavo
Učit. Tov. dobite pri okrajnem učitelj-
skem društvu, ker je liste plačati skupno
s članarino.

— »Zveza kulturnih društev«: UJU
— pov. Ljubljana je pristopilo celotno k
Zvezi. Za posameznike je gotovo le pro-
stovoljnega značaja, če hočejo pristopiti.
Bavil se bo pa s tem vprašanjem itak še
oži sosed na prihodnji seji.

— Izkaz matičnih listov. Tabelari-
čen tisk nam toliko poveča stroške, da
moramo resno premisliti predno se odlo-
čimo za objavo dopisa. Sedaj so se ti-
skarski stroški zopet povišali za 20%,
da so resno ogroženi naši listi. Le dvoje
je mogoče: ali povišati, ali ustaviti liste.

— Ant. Leban: Prejeli smo nadalje-
vanje od g. L., s katerim moramo sedaj
nadaljevati.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.
Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Štev. 315.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

V zmislu odloka višjega šolskega
sveta z dne 16. maja 1922, št. 5657 se
razpisuje učiteljska služba na štirirazred-
ni osnovni šoli v Pilštanju v stalno
namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se
predlože po predpisani poti najkasneje
do dne

10. julija 1922

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski,
Brežice, dne 2. junija 1922.

LISTEK.

† M. J. Neratu,

šolskemu ravnatelju, 36 letnemu uredniku Popotnika in častnemu članu UJU — pov. Ljubljana.

Na pokopališču v Pobrežju pri Mariboru se dviga blizu severnega zidu nov holmiček. Pod njim počiva naš rajni učitelj in voditelj M. J. Nerat. Pod njim spi večno spanje mož, ki ga smemo prištevati med največje sinove našega naroda, največje naše kulturne delavce, največje duševne dobrotnike slovenskega rodu, največje učitelje.

Mihael Nerat se je rodil dne 26. januarja 1845. v Hotinji vasi blizu Slivnice. Šolo je obiskoval najprej pri Sv. Magdaleni onstran Drave, pozneje pa (1854/55) je — kot desetleten deček — obiskoval predmestno župno šolo pri Devici Mariji v Mariboru — »jako pridno, in je zaslužil, da z odliko prestopi v prvi razred«. To je bila ona šola, ki se je l. 1874. izpremenila v ljudsko šolo Lajteršberg — Krčevina, in na kateri je od l. okt. 1874. naprej služboval naš nepozabni pokojnik. Zanimivo je, da piše Nerat o tej dobi:

»Farna šola v Graškem predmestju je imela slovenski učni jezik, medtem ko smo se v prejšnji poučevali le nemški. Učenci smo namreč bili le Slovenci, in jaz sem tukaj — namreč v novi šoli — prav lepo napredoval in bil »primus«. Imeli pa smo tudi izbornega, mladega, a vestnega učitelja Franca Roškerja. Silno radi smo ga imeli in jaz sem ga čislal in smatral njegov poklic kot ideal, ki sem se ga tedaj že trudil doseči. Zakaj, ko sem kot desetletni deček prestopil odtod v mestno normalno v 4. razred, sem storil trden sklep, da postanem tudi jaz učitelj in nič drugega.«

Tudi v 4. razredu glavne šole je do bro napredoval. Malo težje je šlo l. 1857/58 v prvem razredu realke. »Zvest svojemu sklepu sem po dovršenem l. letniku realke naprosil svojega bivšega vzor-učitelja Roškerja, ki je medtem prišel za šolnika k Sv. Janžu na Drav. polju, da me je sprejel za praktikanta. Leta 1859. sem nameraval vstopiti v preparandijo ki je tedaj imela le en tečaj. A ker nisem še dovršil 15. leta, nisem bil sprejet in moral sem vstopiti v II. tečaj realke, ker bi se brez tega sploh ne mogel več posvetiti učiteljstvu; zakaj preparandija je bila medtem razširjena na dva letnika, in kdor je hotel biti sprejet, se je moral izkazati s primernimi predstudiesmi, s spodnjo gimnazijo ali realko.« — Od l. decembra 1858. do 30. septembra 1860. je bil torej Nerat praktikant v župni šoli pri Sv. Janžu na Dr. p. Tam so ga uvajali »v šolsko, orglarsko in cerkveno službo«.

Ponižen pa je bil le na svoje zadeve, v zasebnem življenju; v javnosti, v šoli, v korporacijah, kjer je šlo za narodna prava, je bil vselej odločen in neustrašen. Mož, od pete do glave, samozavesten, brez oholosti sicer, toda trden in neomajen »kao stanac kamen«.

Leta 1860/61. ga najdemo torej med učenci drugega razreda mariborske spodnje realke — v prvem tečaju je med 23 učenci dvanajsti, v drugem med 21 devet. Med učitelji mu najdemo Jos. Lukasa, K. Vučnika in druge.

V letih 1862 in 1863 je obiskoval Nerat dva letnika učiteljskega v Mariboru. Bil je jako marljiv in je vprav krasno napredoval. Spričevalo od 31. julija 1863 ga priporoča za učitelja slovenskih in nemških trivialnih šol. — In tako je stopil v življenje, v stan, ki si ga je edino želel, v ljudsko šolo, kamor je hrepenelo njegovo srce že toliko let. Jedva osemnajst let je imel — ali ni tedaj srce najbolj plamteče, ali ne gorijo ideali z najlepšim, najvišjim plamenom?

In potem začenja desetletno romanje po štajerskih slovenskih šolah.

Knezoškofijski konzistorij v Mariboru mu je dne 11. aprila 1864 napisal prvi dekret — s prvim majnikom (torej uprav 58 let pred svojo smrtjo) je imel nastopiti svojo službo. Ideal je bil dosežen! Ali se spominjate, tovariši, kako nam je bilo tedaj pri srcu, ko smo prvič stopili pred svoje učence? Ali se morete zamisliti v dušo mladega Nerata, ki je skoro deset let že hrepenel po tistem prvem šolskem dnevu? Pričakovali pa so od njega v Mariboru, da bo »verno in vestno izpolnjeval svoje dolžnosti in naloge v cerkvi in v šoli, da bo neprestano poglobljal svojo naobrazbo, da bo vedno poslušen svojim predstojnikom, da pa se bo obenem tudi dostojno vedel, da bo živel kot pravi kristian in da bo mladini in vsem župljanom svetil kot vzor pobožnosti...« Prepričan

sem, da Nerat teh pričakovani ni varal. Saj to potrjuje dne 24. aprila 1865. župnik Sirk, ki ga priporoča šolski oblasti z vnetimi besedami pohvale.

Leta 1865. je postal Nerat »drugi učni, cerkveni in orglarski pomočnik« pri župni šoli pri Kapeli blizu Radgone. Ali poznaš nebeški razgled, ki se ti nujna s tistega griča? Do l. novembra 1867. ga je užival naš pokojnik, potem pa se je preselil kot začasni učitelj na Vransko. Pridno je učil svojo deco. »mil in poln ljubezni je bil z otroki, ki so lepo napredovali, ves svoj prosti čas je posvetil zasebnemu pouku, pripravljaj je z najboljšim uspehom otroke za višje razrede, gojil je narodno petje in se mnogo bavil z igranjem na klavirju in na orglah...« S temi besedami ga »kar najtopleje« priporoča l. Štuler vranski župnik, v službovnom spričevalu z dne 12. okt. 1868. Pa tudi župan L. Schwentner mu isto potrjuje s spričevalom od istega dne. Pravi, da je poučeval »v šoli in v prav, honestnih zasebnih hišah izvrstno in lahkomu«.

S temi spričevali v žepu potuje k Sv. Trojici v Slov. g. kot podučitelj. V istem svoištvo ga najdemo v novembru l. 1869 v Kamnici pri Mariboru. 30. okt. 1870. postane učitelj v Ribnici na Pohorju. Že 13. aprila 1871. postane tu nadučitelj. — Končno ga namesti štajerski dež. š. svet z dekretom od 2. julija 1874 št. 3459 kot nadučitelja na ljudski šoli Lajteršberg — Krčevina. — Leta potovanja so minila, tridesetletni vzor-učitelj se vrača domov, v kraj svojih mladih let, svojih mladih sanj. In kar je nekaj tukaj sanjal, to začne sedaj izvajati — v napornem, vztrajnem, navdušenem delu. Za vse dobro se zanima, nadaljuje v študijah, pohaja tečaj za sadjarstvo, bavi se venomer s knjigo. In ugled mu raste, predstojniki ga jamejo upoštevati.

Že 18. oktobra 1877. sprejme jasen dokaz, kako ga cenijo šolske oblasti, v obliki dekreta, s katerim postane šolski nadzornik za šolske okraje Šmarje, Konjice, Celje (okolica), Brežice, Kozje in Sevnico. — Dovolj dela za enega samega delavca. To delo je Nerat opravljal vestno in požrtvovalno. Ko je odložil nadzorništvo septembra 1881., ga je pohvalilo ministrstvo za bogocastje in uk za »vestno in koristno delovanje«. P. Flerè navaja (Uč. Tov. z dne 29. jan. 1915, št. 2.) kot vzrok, zakaj je Nerat pustil nadzorništvo, menda po pokojnikovih lastnih besedah:

»Njegovemu zdravju ni hasnilo potovanje od šole do šole, pa tudi razmere takrat niso bile po tem, da bi ostal v njih neupogljivi slovenski Nerat, ki mu je zlasti vedno presedal birokratizem.« Morda bo tako. Vem le to, da se pravemu učitelju vedno toži po šoli, če jo je moral zapustiti. In mislim, da je bilo ono domotožje, ki je prisililo Nerata, da je šel nazaj »v deželo sveto« — v deželo, kjer je zani edino cvetela sreča, v nadvse ljubljeno ljudsko šolo.

In tu je potem vztrajal do dneva svoje upokojitve, ki mu je dne 9. avgusta 1909 naklonila po »štiridesetletnem vrhunljivem službovanju« (služboval je v resnici 45 let in 3 mes.) zaslužen mir po trudopolnem, nesebičnem, skrajnje uspešnem delu.

Predstojniki, ki so poznali to delo, so ga cenili in ga večkrat pohvalili. Leta 1893, 1894, 1896, 1898 je dobil pohvalne dekrete mariborskega okrajnega šolskega sveta — za delo v šoli, v šolskem vrtu, za zasluge pri gradnji novega šolskega poslonja v Krčevini — z dekretom od 3. julija 1899, št. 18368 mu je podelilo ministrstvo naslov ravnatelja, dne 30. sept. 1904 je dobil svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje, končno pa, in sicer 30. novembra 1908., mu je podelil vladar zlati zaslužni križec.

Nerat ni le zvesto služil, ni le s srcem služil, služil je tudi uspešno. Vedno se je učil, še leta 1893. je obiskoval — malone petdeset let star — tečaj za meščanske šole v Mariboru »z vstrajno marljivostjo«. L. 1903 je potoval v Nürnberg na prvi kongres za šolsko zdravstvo. Tako se je zanimal za šolsko vedo vse dni, do svoje upokojitve, in do svoje smrti. — Njegovo delo je bilo uspešno, saj mu to priznavajo vsi njegovi bivši učenci, vsi njegovi bivši tovariši, in so mu izrekli zahvalo tudi potom mestnega šolskega sveta dne 18. sept. 1909. krčevinski domačini. In ta hvala, od vseh, največ zaleže. Kaj je bil svojim tovarišem, o teh bo svojedobno poročalo najbolj v to poklicano pero tovariša Pučelika, ki bo v svojih »Spominih na Nerata« očrtal duhovno zvezo med bivšim vodjem in sodelavci krčevinske šole. Le to še moram omeniti, da je že l. 1874. okrajni šolski svet marmberški v svojem dekretu pohvalno omenil, da se je Nerat vedno požrtvovalno trudil za nadaljno naobrazbo svojih

učiteljev. Ali je pozneje v tem opešal? O ne! Vsi, ki so z njim delovali, so se pod njegovim spretnim vodstvom razvijali v izvrstne učitelje. — Sloh: nihče ni prišel z Neratom v dotiko, da se ni poslovil od njega boljši — čistejši po čuvstvu, razsodnejši po misli, jačji in bolj ubran po volji —. Kedarkoli sem ga kot mlad učitelj obiskoval, stopil sem pred njega kakor pred svojega očeta; in ko sem šel od njega, mi je bilo vselej kakor da sem bil pri spovedi — duša lahka in poletna, v srcu pa novi sklepi: vse boljši moraš postati, vse bolj vztrajno moraš delati —.

Pokojni Nerat je bil do leta 1899 tudi član okrajnega šolskega sveta v Mariboru — več kot dvajset let. Ko je iz te korporacije radi zaposlenosti izstopil, mu je okrajni šolski svet poslal zahvalnico, v kateri se pogudaria. »da je vselej toplo in krepko zagovarjal učiteljstvo, in da je imelo njegovo delovanje vedno najlepši uspeh«. Stari učitelji pa še danes hvalijo Neratovo moško zadržanje v tem svetu in so mu hvaležni za zagovor in pomoč.

Mnogokrat je bil predsednik domačega učiteljskega društva. Le-to mu je dne 5. novembra 1909. poslalo pismo, iz katerega posnemamo:

»... Radostno, obenem tudi ponosno, se spominja društvo vseh nevenljivih zasluge, ki si si jih stekel v teku dolgih let na polju li. šolstva sploh, osobito pa kot mnogoleten voditelj in zastopnik Tvojih sotrudnikov...«

»... Dovolj nadalje, da izreče društvo svoje veselje na tem, da Te ima v vrsti častnih članov in da sme pričakovati Tvoje nadaljne naklonjenosti napram niemu...«

»Mnoga leta, zdrav in čil, naj vživa dela sad; Prijatelj in sotrudnik naš, voditelj naš Nerat!«

Avgust Požegar, m. pr.,
tač. dr. načelnik.

Ob njegovi petdesetletnici l. 1895. je prejel od vseh strani slovenskega sveta pozdrave, čestitke zahvale.

Ponovili so se ti izkazi vdanosti ob njegovi sedemdesetletnici l. 1915.

Preden končam to sličico o Neratovem stanovskem delu, moram še navesti, da je izdelal načrte za skoro sto šolskih poslopij, izmed katerih so nekatera prave palače.

M. J. Nerat je bil širnemu slovenskemu svetu znan predvsem kot urednik »Popotnika«.

»Znan si po slovenski zemlji,
v mestu, v trgu, v vsaki vasi,
kjer »Popotnik« se oglasi,
koder šole nam stoje.«

Tako je zapel L. Černe Neratu ob tridesetletnici urejevanja »Popotnika« v novembru l. 1912.

Ne pišem zgodovine »Popotnika«. Le Neratove zasluge za našo pedagogiko hočem iztakniti, ko ponovim najpreje svoje besede iz leta 1907.: »Popotnik« in Nerat, to sta dva neločljiva pojma, »potem pa P. Fleretove besede: »Kakšnega urednika pa ima list, vedo sotrudniki. Stvar, miren, vedno strogo objektiv, brez ozira na sotrudnikovo osebo, brez ozira na njegov temperament.« — In prof. M. Pirnat pravi l. 1912:

»Iz skromnega početka se je razvil »Popotnik« v odličan in važen pedagoški list. Napredoval je v jeziku, napredoval po vsebini. — Vedno je poudarjal narodni moment. — Širil med učiteljstvom zdrav idealizem. — Oziral se je tudi na srednje šolstvo. Učitelji in profesorji »Popotnika« s ponosom nazivamo »naš« Popotnik.« In ko se je Nerat po 36 letih odrekel uredništvu svojega posinovljenca, tedaj se je poslovil v imenu lista od urednika Fr. Praprotnik s člankom »Neratu«. »Nerat je pomagal »Popotnika« ustanoviti, Nerat ga je pomagal voditi, Nerat ga je vodil sam — polnih 36 let.«

Ves čas — polnih 39 let — je deloval z njim za napredek narodnega šolstva, je pospeševal strokovno in občno izobrazbo slovenskega učiteljstva, se je potegoval za njegove pravice in je branil njegovo čast.

Vse je dosegel: narodno šolstvo je napredovalo, povzdignila se je strokovna in občna izobrazba slovenskega učiteljstva, slovensko učiteljstvo je doseglo več pravic, uživa večjo čast; zakaj njegov um je velik, njegovo srce blago, njegova volja trdna.

Zato nam je bridko, ko zapušča Nerat svojega »Popotnika«.

Zapušča pa ga lahko z zavestjo, da je storil več, kot je bil dolžan.

Zapušča ga lahko z zavestjo, da si je postavil bleščeč spomenik v zgodovini našega šolstva.

Želimo mu, da bi mu bilo dano, še dolgo gledati na plodove svojega truda v krepkem zdravju.

Želimo mu, da bi mogel še dolgo gledati na razvoji svojega dela, ki mu je dal podlago sam.

Srčen bo.

Če sem se v čem čudil pokojnemu Neratu, potem sem se mu čudil kot uredniku. Takšen takt, takšna obzirnost, takšna preudarnost, takšna tankočutnost, takšna odločnost, predvsem pa takšen tanek okus za to, kaj spada v list in kaj ne — glejte, tu se mi je zdel Nerat nad vse velik. In zato sem bil nekaj v zhitu izrekel one besede, ki sem jih že gori navedel: Brez Nerata si »Popotnika« nisem mogel misliti.

Kakšne zasluge ima Nerat za »Zavezo«, v tem bode poročalo menda v to pozvano pero.

M. Nerat je bil mož visoke, krepke, ugledne postave. Izpod nekoliko izbočenega čela so gledale sive oči dobrodušno in mirno — pridobil si je vsakogar z enim samim prijaznim pogledom. In kako preudarno, tehtno, kako prikupljivo je znal govoriti. In vedno je bilo nekaj zdravega humorja v besedah; zares, razgovor z Neratom je bil užitek!

Parkrat je imel dopust radi bolehnosti. Hudega ni bilo. Zlasti v zadnjih letih se je vsakomur zdelo, kakor da je doba miru Nerata zopet pomladila. Postal je krepkejši. Šele v jeseni 1921. je prevzel predsedništvo krajnega šolskega sveta v Krčevini.

Že l. 1913. ga je o Božiču malo ošnila kap. Nekako tri leta pozneje mu je začela pešati leva noga. O Božiču 1921. je začel malo bolehati. Pet tednov pred smrtjo mu je iznenada odpovedala leva roka, in leva noga mu ni več hotela služiti. Tri tedne je preležal v postelji.

Dne 2. majnika zvečer so se začele oglašati bolečine v levi roki. In dvigale so se v pleča prehajale v desno roko — tožil je, da je neznosno. Ob pol osmih ga je spreletelo — Mihael Nerat je šel k očetom.

Z neizmerno tugo v srcu sem stal drugega dne pred truplom svojega nekdanjega duševnega voditelja. Globok mir, mir z onega sveta se je razlil po še vedno moškolepem licu. In tedaj me je obšlo spoznanje: Kdor je delal tako za svoj narod, kakor si delal Ti; kdor je izpolnil svojega življenja nalogo tako, kakor si jo Ti; komur je bilo vse življenje samo en delavni dan: zanj smrt ni nič strašnega; zanj je smrt samo zaslužen mir; zanj je smrt samo počitek, prehod tja, kjer čaka nebeško plačilo za trud v dolini solz.

In v petek, dne 5. majnika smo ga pokopali...

Bili so prisotni njegovi otroci, bili so prisotni sorodniki, prijatelji, znanci; bile so zastopane šolske in druge oblasti, korporacije društva, in pa učitelji — vse polno je bilo učiteljev, od blizu in daleč, ki so se prišli poklanjat manom svojega nekdanjega voditelja, svojega velikega tovariša. — Ko sem videl dolgo vrsto učencev Neratove šole z venci in cvetličami...; da, še sedaj, ko to pišem, mi zastira solza pogled...

In tem otrokom je ob krsti velikega rajnika govoril najprej nadučitelj Pučelik. Poudarjal je zasluge pokojnega ravnatelja za krčevinsko šolo. — Nato so zapeli otroci »Vigred se povrne«. Katero oko je ostalo suho, katero srce je ostalo negativeno. Kamorkoli pogledaš — povsod je vigred, povsod je cvetje, povsod se oglašujejo ptice — za njega je ni več — njega — nikdar več nazaj ne bo!

In potem je govoril še nadzornik Lichtenwallner. Dal je duška žalosti, veliki žalosti zaostalim tovarišev, in je očrtal s krepko besedo zasluge, ki si jih je stekel rajni šolnik za svoj narod, in mu je želel v imenu slovenskega učiteljstva, naj mu bo zemljica, svobodna zemljica slovenska lahka. — Nato se je poslovil od pokojnika še P. Flerè, in tovariši — pevcji so mu zapeli »Blagor mu, ki se spočije«.

Padale so prve grude na Tvojo krsto, Mihael Nerat — med cvetje, med vence, in padale so solze v Tvoj grob!

Nerata ni več med nami, a njegov spomin živi; živi duh njegovih idej in nazorov; živi volja in energija do dela, ki jo je vлил v svoje učence in sodelavce. Spomenik si je pa postavil sam s 36 letnim uredništvom »Popotnika«, stal bo v vsaki učiteljski knjižnici in še dolgi rodovi bodo iz njega črpali moč in silo za borbo uresničenja in izpolnitve Neratovih idealov.